

პროტესტი საბჭოთა საქართველოში: 1978-1991

ქეთევან სართანია

სამაგისტრო ნაშრომი

სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია სსიპ ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტზე, ისტორიის მაგისტრის ხარისხის
მინიჭების მოთხოვნის შესაბამისად

პროგრამა: საქართველოს თანამედროვე ისტორია

აკადემიური ხელმძღვანელი: ტიმოთი ბლაველთი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2023

განაცხადი

„როგორც წარდგენილი ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.“

ქეთევან სართანია

6/9/2023

მადლობა

განსაკუთრებული მადლობა, ჩემს სამეცნიერო ხელმძღვანელს, ბატონ ტიმოთი ბლაველს, რომლის რჩევები და მოსაზრებები დამეხმარა ნაშრომის სტრუქტურისა და შინაარსის ჩამოყალიბებაში.

ნაშრომზე მუშაობისას გაწეული მხარდაჭერისა და რჩევებისთვის, მადლობას ვუხდის მეგობრებს, მარიამ თოხაძესა და გაბრიელ ჩუბინიძეს.

სარჩევი

<i>აბსტრაქტი</i>	<i>iv</i>
<i>შესავალი</i>	<i>1</i>
<i>მეთოდოლოგია</i>	<i>5</i>
<i>ცნებების კონცეპტუალიზაცია და თორიული ჩარჩო</i>	<i>8</i>
ძირითადი ცნებების კონცეპტუალიზაცია	8
თეორიული ჩარჩო.....	9
<i>ლიტერატურის მიმოხილვა</i>	<i>13</i>
<i>ისტორიული კონტექსტი 1978 წლამდე</i>	<i>19</i>
1924 წლის აჯანყება.....	20
საქართველო „სტალინის შემდეგ“ -1956	22
ჩრდილოვანი ეკონომიკა და ჩრდილოვანი დამოუკიდებლობა.....	26
<i>პროტესტი საბჭოთა საქართველოში: 1978-1991</i>	<i>31</i>
ქართული ენის დასაცავად - 1978 წლის 14 აპრილი.....	31
უკმაყოფილებისა და წინააღმდეგობის წყაროები საბჭოთა საქართველოში	36
გეორგიევსკის ტრაქტატის 200 წლის იუბილე -1983.....	39
ანტისაბჭოთა ეკოლოგია და კულტურული მემკვიდრეობა - ტრანსკავკასიური მაგისტრალი და დავით გარეჯი.....	41
1988 წლის 26 მაისი - დამოუკიდებლობის აღნიშვნა და მოთხოვნა ერთდროულად.....	45
საჯარო ლექციები და ქუჩის პროტესტი 1987-1989 წლებში	47
პროტესტის მოედანი - 1989 წლის 9 აპრილი.....	50
ეროვნული მოძრაობის დინამიკა და კონფლიქტები 1989-1991 წლებში.....	56
<i>დასკვნა</i>	<i>59</i>
<i>ბიბლიოგრაფია</i>	<i>62</i>

აბსტრაქტი

ნაშრომის საკვლევ თემას წარმოადგენს 1978-1991 წლებში საბჭოთა საქართველოში გამართული ქუჩის საპროტესტო დემონსტრაციები და მათი როლი სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის იდეის განსაზღვრაში. ნაშრომი უზრუნველყოფს ქუჩის დემონსტრაციების, ძირითადი მოვლენებისა და შედეგების სისტემატურ აღწერას და ანალიზს სხვადასხვა წყაროების გამოყენებით, როგორცაა გაზეთები, მემუარები, ინტერვიუები და საარქივო დოკუმენტები. თეზისი ამტკიცებს, რომ ქუჩის დემონსტრაციები ჩამოყალიბდა, როგორც ქართული ეროვნული ცნობიერების, მისი იდენტობის კონსტრუირებისა და რეალიზების მთავარ სცენად. ამ სცენაზე განვითარებული საპროტესტო დემონსტრაციების ანალიზის გრძელვადიანი მიდგომა (Longue Durée) აჩვენებს, რომ თითოეული მათგანი იყო არა მხოლოდ ფაქტი, არამედ, ისტორიული მოვლენა, რომელიც მნიშვნელოაბს უცვლის სხვა ისტორიულ ფაქტებს და საბოლოოდ, განსაზღვრავს დამოუკიდებლობის ხედვას. ქუჩის დემონსტრაციების პიკი 1989 წლის 9 აპრილია, რომელმაც რადიკალურად შეცვალა დამოუკიდებლობისკენ მიმავალი ერის ბედისწერა და შესაძლებელი გახადა წარსულის ინტერპრეტაცია, როგორც ქართველი ერის უწყევტი ბრძოლისა და თავგანწირვის გზა. მოვლენების კულმინაციას 1991 წელს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენა წარმოადგენს. დამოუკიდებლობის იდეა, რომელიც საპროტესტო აქციებზე ჩამოყალიბდა, ეფუძნებოდა სუვერენიტეტის ვიწრო და ფორმალისტურ კონცეფციას, რომელიც არ მოიცავდა დამოუკიდებლობის შემდგომი პოლიტიკის არსებით და ყოვლისმომცველ ხედვას.

Abstract

This paper investigates the street protest demonstrations that took place in Soviet Georgia from 1978 to 1991 and their role in shaping the idea of state independence. The paper offers a systematic account and analysis of the street demonstrations, their key events and outcomes, drawing on various sources such as newspapers, memoirs, interviews and archival documents. The thesis argues that street demonstrations emerged as the main platform for the expression and realization of Georgian national consciousness and identity. By applying a long-term perspective (*Longue Durée*) to the analysis of the protest rallies that occurred on this platform, the thesis illustrates that each demonstration was not only a fact, but also a historical event that altered other historical facts and ultimately determined the narrative of independence. The peak of the street demonstrations was April 9, 1989, which radically changed the course of the nation towards independence and enabled the reinterpretation of the past as a path of continuous struggle and sacrifice of the Georgian nation. The climax of the events was the restoration of state independence in 1991. The thesis contends that the idea of independence that emerged from the protests was based on a narrow and formalistic notion of sovereignty that lacked an essential and comprehensive vision of post-independence politics.